

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom

za celo leto 3 gld. — kr.

pol leta 1 „ 60 „

četrt leta — „ 80 „

Naročnina se pošilja
opravištvu v škofijsk.
poslopiju (Bischofshof.)

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste

prodaja knjigar Novak
na velikem trgu

po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Dvojna gosposka v deželi.

(Govor poslanca g. Hermana v deželni zboru v Gradcu.)

V. Sedanja centralistična sistema mora propasti — sicer ne more biti boljše. Država in jeni dunajski ministri ne morejo vsem deželam dobro in srečno gospodariti. Nasledek njihovega prizadevanja je in vselej bo: občna spačenost in „krida“ ali denarstveno opešanje države, dežel, okrajev in srenj. Političnih poslov je tedaj treba razdeliti. Veliki državni posli, ki zadevajo jednako vse dežele, ti se naj pustijo državi in jenim dunajskim ministrom, drugi pa se naj deželam v samoupravo izročijo. Samouprava se namreč ne sme tako umevati, da se kmetom uradniške pisarije nalagajo, ampak da vsaka dežela svoje domače zadeve sama opravlja. Zato bi se naj sedanje drage c. k. namestnije (Statthaltereien) razpusile. Jihovi posli pa bi se naj izročili zopet deželni glavarju, kojega imenuje cesar kot štajerski deželni oblastnik. V državi naj on zapoveduje kot cesar, v deželi pa kot vojvod. Kot cesar naj ima svoje dunajske državne ministre, kot vojvod pa svojo deželno gosposko. Tej bodi načelnik deželni glavar ali, kder je to starodavna navada, maršal, n. pr. na Českem in Gališkem. Ta in deželni zbor, kojemu je on ob enem predsednik, naj daje v zvezi s cesarjem kot deželni oblastnikom vse postave za deželo Štajersko in nihče drug. Za posvetovanje in poslovanje v državnih zadevah pa naj vsaka dežela izbira može iz deželnih poslancev za državne delegacije. Dunajskega državnega zbora pa popolnem treba ni! Vsakemu deželni zboru bodi pridjana samostalna, to je od državnih, dunajskih ministrov v deželni zadevah popolnem neodvisna deželna gosposka, ki bo za svoje poslovanje deželni zboru odgovorna. Načelnik jej bodi deželni glavar, ki podpisuje vse najvišje ukaze. Dunajski državni ministri nimajo ničesar podpisovati, kar zadeva naše deželne reči. Omenjenej deželni gosposki se naj izroči vse, kar sedaj cesarska namestnija in deželni odbor opravljata ter se jej naj naloži vsa djanska izpeljava deželnih in državnih postav,

kolikor te deželo zadevajo. Ta deželna gosposka naj predloži deželni zboru nov volilen red in naj nastavlja in ureduje v zvezi z deželnim zborom vse nižje gosposke po celi deželi. Dunajski ministri se nimajo nič vtikati. Naposled se mora natančno določiti še svota denarjev, katere potrebuje država, t. j. cesarstvo od dežele Štajerske; ta določena svota se ima vsako leto v državno kaso na Dunaj poslati, vsi drugi dačni denarji naj ostanejo v deželi in se naj za deželne potrebe porabijo ali pa davkeplačiteljem odpišejo.

Tako politično upravo terjamo federalisti, tako uravnavo Avstrije zahteva zgodovina in pravica, za njo se potegujejo avstrijski narodi že celih 15 let — zastonj. Nemški liberalci in centralisti jo zabranjujejo na vsak način. Ali naposled mora naša pravična reč obveljati, sicer propade država z deželami vred.

Cerkvene zadeve.

Blaženim božjim slovesno prištelj so sv. oče Pij IX. v nedeljo 14. maja našega avstrijskega rojaka Klementa Hofbauerja, ker je natančno dokazano, da je pobožni mož božje čednosti: vero, upanje in ljubezen do Boga in bližnjega, kakor tudi djanske čednosti: modrost, pravičnost, srčnost in zmernost spolnoval v preizvrstni in junaški meri. Blaženi Klement je bil l. 1751 rojen od ubogih starišev v mestu Tasovicah na Moravskem. Spoznavši svoj poklic v duhovniški in redovski stan, je odpotoval v Rim, kder se je izučil bogoslovskega, postal duhovnik in redovnik pri oo. Liguorijanih. Potem je goreče deloval za zveličanje duš na Švicarskem, Nemškem, Poljskem, Romunskem in naposled na Dunaju, kder je 15. marca 1820 v Gospodu zaspal. Brž po svoji smrti je začel sloveti kot svetnik; cerkva božja na zemlji ga sedaj prištevja blaženim službenikom božjim.

Procesija na sv. Visarje se bode letos 3. junija ob 7. uri zgodaj zbrala v Gradcu v cerkvi Mariabill, potuje nad Lankovice, čez Pako, pride

v pondeljek večer v Velikovec, v torek čez Celovec do Žihpolja in v četrtek 8. junija na sv. Višarje. Južna železnica je romarjem dovolila 50 % odpustka!

Čudežno ozdravljenje. Elizabeta Klingenschmid v Tridentu na Tirolskem naznanja po časnikih, da je na čast Našej ljubej Gospej presvetega srca opravila devet dnevno pobožnost in rabila blagoslovljeno vodo iz jame Lourdes-ke, katera zaradi prikazni blažene Device Marije po cellem Francoskem slovi, ter da je sedaj popolnem ozdravila in zgubljeno govorico dobila nazaj! Vračniki imajo ovo naglo ozdravljenje za — čudež!

Minister Stremajer ima 600.000 fl. na razpolago, da pomaga duhovnikom katoliškim, kateri ga za milošnjo poprosijo in katere on potem milošnjo prejeti dovolj vredne spozna! Českej duhovščini je namenil 120.000 fl. Za redno izboljšanje duhovniške plače so poslali katoliški rusinski duhovni posebno poslanstvo k svitlemu cesarju, ki mu je obljubil storiti, kolikor bo pri sedanjih hudih razmerah mogoče! Minister Stremajer pravi v svojem lanskem poročilu, da se bo pri rednem izboljševanju kongruie moralo tudi ozir jemati na duhovniške družbe, katere so se v nekaterih škofijah osnovala duhovnikom v podporo! Na Štajerskem je lani g. Stremajer 193 prosilcem razdelil 25.290 fl. Pri odmerjanju nove duhovniške dače je minister razločno ukazal, da se pri dekanah sme 200 fl. vračunati za dekanijske posle. Slišimo pa, da se to ravno v naši škofiji ni zgodilo!

Delivanje blagoslova je na Pruskem prepo vedano. V Pragi je bil prusk bogoslovec v duhovnika posvečen, ker je njegov domači škof izgnan. Domu prišedši je v hiši svojega svaka pri zaprtih dverih večim znancem in sorodnikom delil sv. blagoslov. Grd ogleduh ga je brž policiji ovadil in ta je mladega mešnika takoj iz domačije iztirala v prognanstvo!

Božjeropno postopanje pruskih, lutrovskih žandarjev postaja že res neznosljivo. Bilo je letos 15. aprila, ko je pruska vlada odstavila in v ječo zaprla pridnega župnika Jaroša v Cotovicah pri Olovi v pruski Sleziji. Na to pošlje Olovački dekan Beer svojega kaplana, da prenese sv. Rešnje Telo iz Cotovičke cerkve v Olovačko dekanijsko cerkev. Komaj se je to zgodilo, že so prišli žandarji nad dekana, ki pa ravno ni bil doma. Žandarji so sedaj šli v cerkvo in predrzniši izmed njih je odklenil tabrnakel, svojo nesramno roko stegnil po sv. Rešnjem Telesu ter 2 hostiji, večjo in menjšo, vzel in nesel na okrajno sodnijo in tam položil na mizo, potem pa zopet pobral in v tabrnakel nazaj zanesel. . . . Ovo božjeropno ravnanje držnihi lutrovcev je vse verne Katoličane na Pruskem neznano zbolelo in razžalilo, zlasti ker ni nikder pomoči zoper tako nesramnost! — V škofiji Trijerski so Prusi že toliko duhovnikov zaprli ali pregnali, da je sedaj 113 župnij praznih in brez pastirjev!

Gospodarske stvari.

Dinje ali melone. (Cucumis melo.)

M. Dinj je mnogo sort, ki se pa vse v 3 glavne razrede spraviti dajo. a) Dinja prižanka z ravno kožo, ki je pa z mrežasto, hrapavo skorjo preprežena; b) Dinja kandalupa, z bradovičasto ali pa z mrežasto prevleko, in slednjič c) Gladka dinja, z ravno, gladko kožo.

V novejšem času se je začela ameriška dinja zelo priporočati, ker je najtrpežnejša in za prosto zemljo najpripravnejša.

Dinje štejejo k najnežnejšim povrtnim pridelkom, ki se pri nas le izjemno v prosti zemlji in le v toplih letih dobro obnesejo. Navadno se v naših krajih le bolj v gnojnih gredah vzrejuje. Lepe dinje se dajo tudi v vinogradu v novih jamah vzrediti. Take so navadno kaj izvrstnega okusa. Vendar pa taka vzreja vinogradu ni na korist, zato jo tukaj le mimogredé omenjamo, pa ne nasvetujemo. Za navadno pridelovanje dinj se jemljejo, kakor za rane kumare topli zaboji, v katerih se sadike vzredijo, kakor kumare sadike. Brž ko se četrti list prikaže, se jim srce priščipne, da le nekoliko glavnih odrastkov poženejo, ki potem po ravnem rastoči cvet in sad nastavijo.

Ko bi se jih več kakor dva močna nasprotna odrastka pustilo, bi cela rastlina preveč zdijala in le droben in slab sad rodila. Toraj se morajo drugi tik stebela porezati, da ne morejo samovoljno rasti. Pa tudi vse postranske vejice se odstranjajo in le tiste puščajo, ki imajo prilično lego in se med seboj ne opovirajo. Brž ko so prvi sadovi nastavljeni, se glavne veje prirežejo in daljše ali krajše puščajo, kakor so ali slabše ali močnejše. Na najmočnejših se puščata po 2 sada in se glavna veja pri drugem kolenu nad zadnjim sadom odreže. Grede se morajo marljivo prevetrovati in okna, kedar vreme toplejše nastane, se raz zabojev vzamejo. Hitro ko se sadeži zrelosti bližajo, se le takrat zalivajo, ko je neobhodno potreba. Tudi se jim ali strešna opeka ali ktera druga kamnena plošča podloži, da se vlage varujejo in zrelost jim povpešuje. Zadnje se še bolj doseže, ako se posamezne dinje z steklenimi zvonci povežejo.

V toplih poletjih pri nas dinje v toplih legah tudi dobro storé, ako se 3 črevelje vsaksebi 1 1/2 črevelj globoke jame izkopljejo in z vročim gnojem napolnijo. Na to se potem na 8 palcev debelo z dobro prstjo posujejo in v njo sadike, ki so se dosedaj ali v loncih ali pa v toplih gredah vzrejevale, posadijo in potem z steklenimi zvonci povežejo. Ti zvonci se morajo pa polagoma, kakor hitro gorkeje vreme nastopi, vzdigovati, slednjič popolnem proč vzeti. Obrezuje se tu ravno tako, kakor pri prejšnem načinu. Seme, ki se od popolnem zrelih dinj jemlje, ostaja na suhem shranjeno do 15 let kalivno. Iz starejšega semena